

Cupressus sempervirens

Nomenclatuur/etymologie

De wetenschappelijke naam *Cupressus sempervirens* is door Carl Linnaeus gepubliceerd in 1753. De geslachtsnaam *Cupressus* is afgeleid van het Oudgriekse *kypárisos*, wat 'cipres' betekent. Dit woord vindt zijn oorsprong mogelijk in de Griekse mythologie, waar de jongeman Cyparissus in een cipresboom werd veranderd. De soortaanduiding *sempervirens* is Latijn, samengesteld uit *semper* (altijd) en *virens* (groen), en beschrijft het groenblijvende karakter van de boom. De Nederlandse naam is Italiaanse cipres of Mediterrane cipres.

Taxonomie

De soort *Cupressus sempervirens* is geclassificeerd binnen de divisie van de coniferen.

- Rijk: *Plantae*
- Klasse: *Pinopsida*
- Orde: *Cupressales*
- Familie: *Cupressaceae* (Cipresfamilie)
- Geslacht: *Cupressus*
- Soort: *C. sempervirens*

Synoniemen

De geaccepteerde naam is *Cupressus sempervirens*. Enkele namen die als synoniemen worden beschouwd, of historisch werden gebruikt voor vormen van de soort, zijn: *Cupressus sempervirens* subsp. *horizontalis* (Mill.) A.Camus, *Cupressus sempervirens* var. *horizontalis* (Mill.) G.Don, *Cupressus sempervirens* subsp. *indica* (Parl.) Silba, en soms ook *Cupressus fastigiata* of *Cupressus pyramidalis* voor de zuilvorm.

Variëteiten en cultivars

De soort is beroemd om haar variatie in kroonvorm, waarbij de extreem smalle, zuilvormige groeiwijze in cultuur dominant is.

Enkele bekende cultivars en vormen:

- *Cupressus sempervirens* 'Stricta': De meest klassieke zuilvorm, ook vaak aangeduid als *C. sempervirens* 'Fastigiata' of *C. sempervirens* 'Pyramidalis'. Deze is zeer smal en dichtgroeïend.
- *Cupressus sempervirens* 'Totem': Een cultivar die nog compacter, smaller en dichter is dan 'Stricta', met een goede winterhardheid en een zeer smalle spreiding (vaak slechts 0,5-1 meter).
- *Cupressus sempervirens* 'Horizontalis': De breed uitgroeïende vorm met wijd uitstaande takken, die men in de natuurlijke populaties vaker aantreft.
- *Cupressus sempervirens* 'Swane's Gold': Een smal zuilvormige cultivar met helder goudgele nieuwe groei die goed zijn kleur behoudt in de zon.
- *Cupressus sempervirens* 'Glabra': Soms gebruikt voor de vorm met een opvallend gladde schors.
- *Cupressus sempervirens* 'Gracilis': Een smalle, langzaam groeiende zuilvorm.
- *Cupressus sempervirens* 'Nitschke': Een cultivar die bekend staat om zijn extreme slankheid.
- *Cupressus sempervirens* 'Green Pencil': Een zeer smalle, potgeschikte cultivar.

Familie

De plant behoort tot de familie van de *Cupressaceae*, oftewel de cipresfamilie.

Hoogte

De boom bereikt gewoonlijk een hoogte van 20 tot 30 meter, met uitschieters tot 40 meter. De breedte van de zuilvormige cultivars is zeer beperkt, vaak slechts 1 tot 3 meter.

Bloemkleur

De bloemen (kegels) zijn onopvallend. De plant is eenhuizig. De mannelijke kegels zijn klein (3-5 mm), cilindrisch en geel van kleur wanneer ze rijp zijn. De vrouwelijke kegels zijn bolvormig en groenachtig bruin.

Bladkleur

Het gebladerte is groenblijvend en bestaat uit schubvormige, dicht aanliggende bladeren met een donkergroene tot middelgroene kleur. Sommige cultivars hebben een gele of blauwgroene tint.

Bloeiperiode

De bloei vindt plaats in de late winter tot het vroege voorjaar, doorgaans van januari tot april, wanneer de mannelijke kegels pollen verspreiden. De vrouwelijke zaadkegels rijpen in een periode van ongeveer twee jaar.

Standplaats

De *Cupressus sempervirens* vereist een standplaats in de volle zon. Hij gedijt in vrijwel elke goed doorlatende grondsoort (zand, leem, klei), mits er geen staand water is. De boom is zeer droogtetolerant en heeft een voorkeur voor een warme, beschutte locatie.

Herkomst

De soort is inheems in het oostelijke Middellandse Zeegebied en reikt tot in Iran. Het oorspronkelijke verspreidingsgebied omvat onder andere Kreta, Rhodos, Turkije en delen van de Levant.

Soort gewas

Het is een groenblijvende conifeer in de vorm van een boom. Het wordt vooral gewaardeerd als siergewas vanwege de architectonische, zuilvormige groeiwijze, en wordt vaak gebruikt als windbreker of om lanen te markeren.

Vermeerderingswijze

De boom kan worden vermeerderd door zaad (vooral de natuurlijke, bredere vorm) of door stekken. Cultivars met specifieke groeivormen (zoals de zuilvormige) worden vegetatief vermeerderd via halfverhoute stekken die in de nazomer of herfst worden genomen.

Klimaatzone

De cipres is geschikt voor de warme gematigde klimaatzones, met name USDA zones 7 tot 10. In koudere gebieden kan bescherming tegen strenge vorst en koude, drogende wind nodig zijn.

Insecten

De boom is over het algemeen robuust. De meest voorkomende plagen zijn soms spintmijten en cipresbladluis (*Cinara cupressi*). Een ernstig probleem is echter de gevoeligheid voor ciprescanker (*Seiridium cardinale*), een schimmelziekte die taksterfte en in sommige gevallen de dood van de boom kan veroorzaken.

Bronvermelding

<https://powo.science.kew.org/taxon/urn:lsid:ipni.org:names:261974-1/general-information>

https://en.wikipedia.org/wiki/Cupressus_sempervirens

<https://www.cabidigitallibrary.org/doi/10.1079/cabicompendium.17105>

https://conifers.org/cu/Cupressus_sempervirens.php

Voorzitter: voorzitter.nrv@gmail.com

Website: nrvwebsite.nl

Secretariaat: secretariaat.nrv@gmail.com

Facebook: <https://www.facebook.com/groups/505404964892414>

Webmaster: webmasternrv@gmail.com

<https://www.rhs.org.uk/plants/86457/cupressus-sempervirens-swane-s-gold/details>

<https://www.gardenia.net/plant/cupressus-sempervirens>

Samenvatting

Onderwerp	Resultaat
Nomenclatuur/etymologie	<i>Cupressus</i> (cipres, uit het Grieks), <i>sempervirens</i> (altijd groen, uit het Latijn).
Taxonomie	Rijk: <i>Plantae</i> , Divisie: <i>Pinophyta</i> , Familie: <i>Cupressaceae</i> , Geslacht: <i>Cupressus</i> , Soort: <i>C. sempervirens</i> .
Synoniemen	<i>C. sempervirens</i> subsp. <i>horizontalis</i> , <i>C. sempervirens</i> var. <i>horizontalis</i> , <i>C. sempervirens</i> subsp. <i>indica</i> , <i>C. fastigiata</i> , <i>C. pyramidalis</i> .
Variëteiten en cultivars	<i>C. sempervirens</i> 'Stricta', <i>C. sempervirens</i> 'Totem', <i>C. sempervirens</i> 'Horizontalis', <i>C. sempervirens</i> 'Swane's Gold', <i>C. sempervirens</i> 'Glabra', <i>C. sempervirens</i> 'Gracilis', <i>C. sempervirens</i> 'Nitschke', <i>C. sempervirens</i> 'Green Pencil'.
Familie	<i>Cupressaceae</i> (Cipresfamilie)
Hoogte	20 tot 30 (soms 40) meter.
Bloemkleur	Onopvallend, mannelijke kegels zijn geel.
Bladkleur	Donkergroen tot middelgroen (groenblijvend).
Bloeiperiode	Late winter tot vroeg voorjaar (januari tot april).
Standplaats	Volle zon, goed doorlatende grond (droogtetolerant).
Herkomst	Oostelijk Middellandse Zeegebied tot Iran.
Soort gewas	Groenblijvende conifeer/boom.
Vermeerderingswijze	Zaad of halfverhoude stekken.
Klimaatzone	USDA zone 7 tot 10.
Insecten	Spintmijten, cipresbladluis, gevoelig voor ciprescanker (<i>Seiridium cardinale</i>).